

z kapitalistických armád

PŘÍPRAVA DŮSTOJNÍKŮ BUNDESWEHRU

V soudobé produkci vojenských teoretiků a politických činitelů NSR je možné pozorovat zvýšený zájem o problematiku vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Rozvojem vědeckotechnické revoluce ve vojenství se snaží vytvořit materiálně technické předpoklady k vojenské konfrontaci se socialismem. Uskutečnění tohoto záměru podřizuje i celkový systém přípravy důstojníků bundeswehru. Vyplývají z něho některé nové tendence, jejichž podstatou je výnos spolkového ministerstva obrany z 11. 7. 1970 k reformě vzdělání a přípravy. Jako strategický požadavek v něm uvádí: „Bundeswehr musí držet krok se společenským vývojem.“ (Citace podle Wagemann, E.: Zur Aus- und Fortbildung des Stabsoffiziers der Bundeswehr, Europäische Wehrkunde, München 1980, No 6, S. 297.) Tato směrnice spolkového ministerstva obrany se stala základním impulsem k diskusi na stránkách západoněmeckého vojenskoodborného tisku, jak dále postupovat v přípravě důstojnických kádřů bundeswehru.

Na základě analýzy jsou zřejmé tyto souvislosti:

— **Podstatné přehodnocení dosavadního přístupu k vědeckému poznání jako celku a jeho využití při výchově kádřů.**

Je poukazováno na to, že je potřebné v přípravě důstojníků navázat na tradice říšských ozbrojených sil a wehrmachtu, zejména na uznávanou vysokou úroveň akademií. Ve velení bundeswehru tedy dochází k základnímu přehodnocování nároků na funkci vědy v přípravě kádřů.

— **Využívání sociálně vědních poznatků** v činnosti bundeswehru s cílem psychologického zpracování příslušníků bundeswehru, formování antikomunistického vědomí důstojnického sboru a ovlivňování veřejného mínění obyvatelstva NSR v duchu buržoazní ideologie. Znamená to tedy, že je při přípravě kádřů kladen důraz nejen na zvládnutí technických a přírodních věd, jak to bylo formálně proklamáno zejména v minulosti k potvrzení nepolitičnosti a nadtrždnosti bundeswehru, nýbrž je znatelný výslovný příklon k využití sociálně vědních poznatků jako významnému antikomunistickému prostředku

Nadporučík
PhDr. František Ochrana, CSc.

ideologického zpracování příslušníků bundeswehru.

K tomuto účelu byla v roce 1971 v Mnichově založena tzv. sociální vědní instituce bundeswehru. (Od roku 1973 má název „Vědecká instituce pro výchovu a výcvik v ozbrojených silách“. Běžně je označována zkratkou SOWI.) Disponuje s ní spolkové ministerstvo obrany. Na jeho rozkaz dělá základní a aplikované výzkumy s funkcí zjistit a vytvořit co nejadekvátnější podmínky pro rozhodovací činnost ministerstva.

SOWI v podstatě plní tyto úkoly:

- na rozkaz spolkového ministerstva obrany organizovat sociálně vědecký výzkum a vypracovávat studie jako základní východiska pro řízení bundeswehru,
- zkoumat problémy informace a komunikace v bundeswehru,
- zkoumat vztah bundeswehru a společnosti,
- analyzovat problémy výchovy a výcviku v bundeswehru a vypracovávat doporučení pro další přípravu kádru,
- organizovat empirický sociální výzkum,
- dělat základní výzkum k zabezpečení všech předcházejících úkolů.

Z úkolů vytyčených před SOWI jednoznačně vyplývá, že se toto pracoviště snaží nalézt formy ideologického zpracování veřejnosti k obhájení tvrzení, že bundeswehr je armádou „jednotné, pluralistické společnosti“, že hájí její zájmy před „hrozbou z Východu“.

Neméně závažným úkolem SOWI je sna-
ha analyzovat sociální souvislosti vědec-

kotechnické revoluce ve vojenství a vypracovávat doporučení k přípravě kádru bundeswehru. **S tím souvisí kladený důraz na komplexní přípravu důstojnických kádru bundeswehru.** Kvalitativní zvrat v ná-
zorech na pojetí přípravy důstojníků lze přibližně datovat na počátek sedmdesátých let, kdy byla vypracována studie k podstatnému zkvalitnění a novému přístupu k přípravě důstojníků bundeswehru.

Od důstojníka bundeswehru, jako představeného a spolupracovníka, jsou v této souvislosti očekávány hluboké znalosti v základních oblastech velení a rovněž v těchto sférách:

- politickém vzdělání, vedení lidí a jejich výchově,
- osobním vedení důstojníků a poddůstojníků,
- vedení organizace a metodice výcviku a výchovy,
- znalostech zásad používání materiálů a techniky.

Z těchto požadavků je patrné, že nastává jistý odklon od dříve převažující koncepce „pragmatického“ pojetí přípravy důstojníků, od „čistého praktikismu“ k jisté jednotě teoretické a praktické přípravy. Všeobecně totiž spíše západoněmečtí vojenští odborníci uznávají, že činnost a přípravu důstojníka bundeswehru nelze omezit pouze na oblast velení a ovládání existující bojové techniky. Vedle technické erudice je v podstatě na stejnou úroveň kladena i příprava sociálně politická. Za plnohodnotného důstojníka je proto považován ten, kdo má tyto předpoklady.

V přípravě důstojníků bundeswehru lze v této souvislosti spatřit dvě tendence.

První je vyjádřením úsilí připravit odborníky širokého profilu, kteří jsou schopni úspěšně se vyrovnat s potřebami vědeckotechnické revoluce ve vojenství, schopni vidět tento proces jako celek.

Druhá tendence je vyjádřena v požadavku být zároveň úzkým specialistou, avšak s respektováním záměrů, aby společně vzdělání důstojníků přesahovalo myšlení vlastní odbornosti.

Komplexní příprava důstojníků bundeswehru nachází svůj výraz i v pojetí **důstojníka jako velitele a vychovatele.** Tento požadavek je široce propagován zejména v současné době. Je poukazováno na to, že důstojníkovi bundeswehru je potřebné **vedle odborných kvalit dát i rovnocenné pedagogické kvality.** Důstojník jako vychovatel má disponovat patřičnými pedago-

gickými, sociálně politickými, právními, psychomotorickými a organizátorskými poznatky a schopnostmi. Z nich jde především v oblasti

- pedagogické o osvojení si základů didaktiky, metodiky a rétoriky, o přesnou znalost výchovných forem vyučování a prostředků výchovy,

- psychologické o osvojení si základů motivační psychologie, psychologie vyučování a sociální psychologie,

- sociálně politické o osvojení si základů sociologie skupiny, sociálních struktur a základů sociologických teorií,

- práva o osvojení si základů vojenského zákonodárství a o přesnou znalost vojenských práv a povinností.

Mimo to je kladen důraz na umění plánovat a organizovat a formování motorických schopností.

Tyto nové požadavky na důstojníka jako vychovatele vyplývají především ze snahy o ideologické zpracování vojáků bundeswehru. Prostředkem k dosažení tohoto cíle se mají ve zvýšené míře stát samotní důstojníci bundeswehru jako velitelé a vychovatelé. Dalším závažným činitelem, který ovlivňuje tuto novou kvalitu, je i proces vědeckotechnické revoluce ve vojenství, který podmiňuje vznik nových speciálních vztahů v činnosti obsluhy bojové techniky. Proto výše uvedený profil důstojníka bundeswehru jako vychovatele je brán v jednotě s jeho odbornou připraveností.

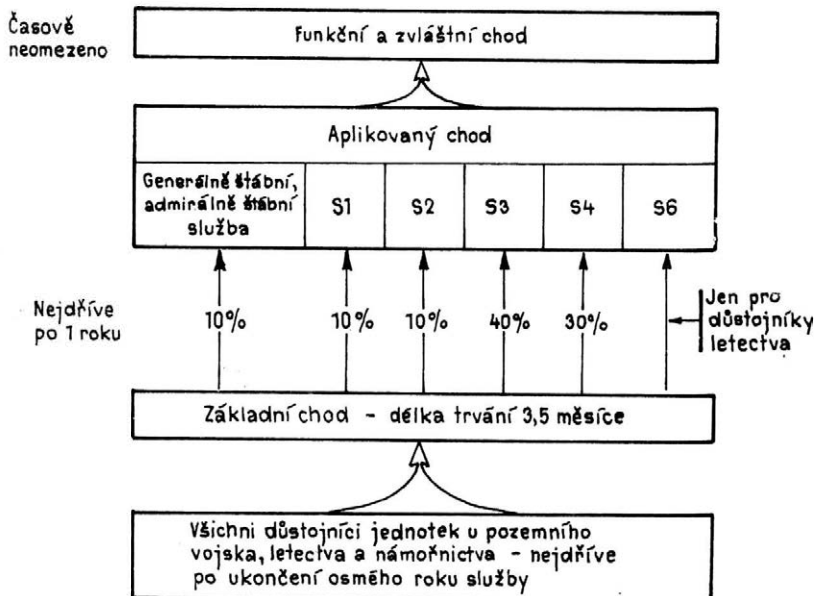
V souvislosti s přípravou důstojníků bundeswehru je realizován model **permanentní přípravy**. Je poukazováno především na to, že možnost jednorázové přípravy je v důsledku dynamiky vědeckotechnického rozvoje nemožná. Proto se upouští od statické (konečné) přípravy důstojníků a přechází se na novou, dynamickou formu.

V realizaci tohoto úkolu hraje základní úlohu velitelská akademie v Hamburgu.

V ní je také nejlouběji realizován požadavek permanentní přípravy důstojníků. Úkol akademie je v tomto procesu jednoznačný: orientovat přípravu na požadavky vojsk s cílem splnění německého podílu v ozbrojených silách NATO.

Velitelská akademie bundeswehru byla založena v roce 1957 v Bad-Emsu a o rok později přeložena do Hamburgu. Původně sloužila především pro přípravu budoucích důstojníků generálního a admirálního štábu.

V roce 1974 byla uskutečněna reorganizace nového způsobu výchovy a výcviku důstojníků bundeswehru na akademii. Je vyjádřením snahy vytvořit adekvátní soustavu vzdělání v souladu se soudobými potřebami a posláním bundeswehru. Přestavba systému přípravy důstojníků bundeswehru byla řešena „za chodu“, přičemž počet posluchačů se zvětšil. Reforma si vyžádala novou organizaci výuky i její kádrové zabezpečení a ve svém souhrnu vedla vesměs ke zvýšení jednotnosti a kvality štábního výcviku a výchovy důstojníků i dalšího vzdělávání.

Obr. 1

V této souvislosti jsou na štábního důstojníka kladeny požadavky na hluboké znalosti v základních oblastech velení a rovněž v těchto oblastech:

- politickým vzdělání, vedení vojáků a jejich výchově,
- osobním vedení důstojníků a poddůstojníků,
- velení a organizačních schopnostech, štábní práci, organizaci a metodice výcviku a výchovy,
- zásadách používání materiálu a techniky.

Systém přípravy důstojníků bundeswehru na velitelské akademii se děje ve třech časově oddělených úsecích:

- základním,
- aplikovaném,
- funkčním a zvláštním chodu studia.

Systém přípravy důstojníků bundeswehru znázorňuje obr. 1.

Základní chod probíhá v trvání 3,5 měsíce. Během roku jsou realizovány 3 cykly základního chodu, přičemž průměrně základní chod absolvuje 250 důstojníků bundeswehru. Systém přípravy důstojníků tohoto chodu je obecně (vševojskově) zaměřen. Přípravují se v něm důstojníci pozemní vojska, letectva a námořnictva v hodnosti kapitána, nejdříve však po splnění 8. roku služby.

V základním chodu studia jsou probírány tři okruhy problémů: bezpečnostní politika a ozbrojené síly, obecná teorie velení a sociální teorie. V tomto kursu není přihlíženo ke specifické druhé vojsk.

Základní chod končí zkouškou a stanovením závěrečné známky. Úspěšné absolvování tohoto chodu je předpokladem pro povýšení do hodnosti majora. Ti poslucha-

či, kteří nesložili zkoušku, mohou kurs je- denkrát opakovat.

Aplikovaný chod studia je určen pro ty důstojníky bundeswehru, kteří prošli úspěšně základním kursem, odsloužili minimálně jeden rok u vojsk a byli vybráni spolkovým ministerstvem obrany ke studiu.

Schéma aplikovaného chodu studia — viz tabulku 1.

Štábní aplikovaný chod je organizován v těchto velitelských oborech: S1, S3 a S4.

Aplikovaná příprava v S2 a S6 na akademii není realizována.

Délka trvání každého chodu je tři měsíce, avšak na rozdíl od základního chodu, kde jsou probírány pouze obecné (vševojskové) základy vedení boje, je v aplikovaném chodu kladen zároveň důraz na dílčí, odbornou přípravu. Jejich poměr je u jednotlivých skupin různý. Např. obecné zaměření u S1 63 %, u S3 39 %, u S4 54 %. Dílčí zaměření u S1 37 %, u S3 61 %, u S4 46 %.

Obecná příprava probíhá zpravidla formou seminářů nebo cvičení s těmito tematickými okruhy:

- bezpečnostní politika a ozbrojené síly,
- strategie,
- souhrnná obrana,
- obecná nauka velení,
- vnitřní velení,
- aktuální duchovní proudy a sociální teorie,
- úloha bundeswehru v současném světě,
- sociálně ekonomické přeměny a politický vývoj v různých společenských systémech.

Tabulka 1

Aplikovaný chod generálně štábní, admirálně štábní služby	Generálně štábní chod velení vojskům pro zahraniční důstojníky	S1 — vnitřní velení — kádrová práce — tisk a osvětlová práce 3 měsíce	S2 vojenská zpravodajská služba 3 měsíce
21 měsíců	9 měsíců		
S3 — velení a zálohy — organizace — výcvik 3 měsíce	S4 logistika 3 měsíce	S6 velení letectvu 3 měsíce	S = štábní aplikovaný chod

Odborná příprava je pro důstojníky pozemního vojska, letectva a námořnictva organizována odděleně vzhledem ke speciiice druhu ozbrojených sil.

Systém přípravy končí dvoustranným plánovaným cvičením, jakož i účastí na cvičeních bundeswehru a NATO.

Mimo to probíhá na akademii i aplikovaný chod generálně štábní (admirálně štábní) služby. Posláním této přípravy je výcvik důstojníků k činnosti na generálním štábu, a to:

- uvnitř i mimo druhu vojska,
- v národním a integrovaném okruhu,
- na všech úrovních a územních velení.

Tohoto chodu se zúčastňuje asi 95 důstojníků bundeswehru a asi 15 důstojníků členských států NATO. Začíná na podzim a trvá 21 měsíců. Tohoto způsobu školení se zúčastňuje asi 10 % důstojníků jednoho důstojnického ročního chodu.

K možnosti absolvování této přípravy je potřebné splnit tato kritéria: dosahovat obzvláště dobrých výsledků v praxi

a v základním chodu studia, mít doporučení vyšších nadřízených a být vybrán komisí spolkového ministerstva obrany.

Z hlediska zaměření odborné přípravy jde o kombinaci obecné (vševojskové) a dílčí přípravy. Na závěr je zpracovávána ročníková práce, v níž má absolvent prokázat **schopnost k samostatné vědecké práci** a způsobilost pro generálně štábní a admirálně štábní službu.

Pro zahraniční důstojníky probíhá od r. 1962 na velitelské akademii aplikovaný chod generálně štábní přípravy důstojníků pozemního vojska těch států, které nejsou členy NATO. Tento chod trvá 9 měsíců. Přípravy se zúčastňuje asi 20 zahraničních důstojníků a 5 důstojníků bundeswehru v hodnosti majora nebo podplukovníka. Dosud bylo vyškoleno 295 zahraničních důstojníků z 32 států.

Na velitelské akademii je realizován i **funkční a zvláštní chod**.

Cílem přípravy třetí etapy vzdělání důstojníků bundeswehru na velitelské akademii je vyškolení štábních důstojníků, kte-

Tabulka 2

Souhrnná obrana	Zdravotnická příprava v rámci souhrnné obrany	Vojenská obrana země	Souhrnná obrana s civilní obranou	Příprava pro vojenské atašé
6 týdnů	2 týdny	4 týdny	4 týdny	1 týden
Způsoby velení	Velení vojskům	Velení námořnictvu	Příprava záložních důstojníků pro štábní službu	Příprava na službu v integrovaném okruhu (NATO)
4 týdny	6 týdnů	4 týdny	4 týdny	2 týdny
Tisk a práce na veřejnosti v otázkách obrany	Příprava pro vyšší okruhy (spolkové ministerstvo obrany)	Didaktika	Příprava pro štábní práci v NATO (struktura a řízení)	Příprava štábních důstojníků a důstojníků velení zdravotnické služby
10 týdnů	4 týdny	6 týdnů	2 týdny	5 týdnů
Příprava záložních důstojníků pro základy souhrnné obrany	Informační shromáždění pro právníky a státní zástupce	Technika a „předvýcvik“ luftwaffe	Velení a štábní práce (doplňující vzdělání pro důstojníky generálního štábu pozemního vojska)	
2 týdny	1 týden	4 týdny	8 týdnů	

ří jsou určeni k plnění zvláštních úkolů v rámci NATO. Výběr do tohoto chodu dělá podle potřeb spolkové ministerstvo obrany. Délka trvání kursu se pohybuje

v rozmezí 1–10 týdnů podle zaměření přípravy.

Schéma funkčního a zvláštního chodu — viz **tabulku 2.**

Z přehledu třístupňové přípravy důstojníků bundeswehru na velitelské akademii v Hamburgu je patrné, že v bundeswehru dochází k určitým změnám v přípravě důstojníků. Tyto změny jsou podmiňovány i procesem vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Hlavní příčiny změn však spočívají v oblasti sociálně politické — ve snaze připravit takové důstojníky, kteří by byli schopni realizovat agresivní záměry bundeswehru a NATO. Těmto a obdobným tendencím dal jednoznačnou odpověď XXVI.

sjezd KSSS: „Současná vojenskostrategická rovnováha mezi SSSR a USA a mezi Varšavskou smlouvou a NATO objektivně slouží zachování světového míru. Neusilovali jsme a neusilujeme o vojenskou převahu nad druhou stranou. To není naše politika. Ale zároveň nedovolíme nikomu, aby takovou převahu získal nad námi. Takové pokusy a taková snaha jednat s námi z pozice síly nemají naprosto žádné vyhlídky.“ (XXVI. sjezd KSSS. Dokumenty a materiály, Praha, Svoboda 1981, s. 24.)